

М О Т И В И

КЪМ ПРОЕКТА НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ВАЛУТНИЯ ЗАКОН

Законопроектът за изменение и допълнение на Валутния закон предвижда следните промени:

Проектът на Решение на Министерския съвет за одобряване на законопроект за изменение и допълнение на Валутния закон, е изготвен във връзка с Регламент (ЕС) № 2018/1672 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2018 година относно контрола на паричните средства, които се внасят в Съюза или се изнасят от него, както и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1889/2005, г. С предложения законопроект се изпълняват и мерки, въвеждащи Препоръките от Доклада за България от Петия оценителен кръг на Комитета на експертите за оценка на мерките срещу изпирането на пари към Съвета на Европа (MONEYVAL/Комитета MONEYVAL).

В тази връзка с предложените промени се предлага да бъдат регламентирани нови правила относно контрола на движението на непридружени парични средства (в пощенски пратки, куриерски пратки, като непридружен багаж или товар в контейнери) и изискването за представяне на декларация за оповестяване, както и за допълнение на действащите административнонаказателни разпоредби и въвеждането на санкции за неспазване на задължението за оповестяване на парични средства, които да са ефективни, пропорционални и възпиращи и съотнасяйки се към сега действащите наказания, а именно глоба или имуществена санкция до $\frac{1}{4}$ от паричните средства.

В действащата нормативна рамка липсват регламентирани правила за поведение, касаещи проблема, което налага привеждане на националното законодателство в съответствие с правото на ЕС. С оглед влизането в сила на регламента Комитета MONEYVAL препоръчва въвеждане в националното законодателство на разпоредбите на Регламент (ЕС) 2018/1672, уреждащи процедура за временно задържане на парични средства, както и процедура за задържане или деклариране на суми в размер, по-нисък от определения праг, за които има подозрение, че са свързани с престъпна дейност, и осъществяване на законосъобразен и ефективен валутен контрол в съответствие с европейските изисквания, при извършване на анализ на риска, както и обмен на информация между националните и европейските компетентни органи, включително и механизъм за временно задържане на парични средства на вътрешна за ЕС граница.

С оглед изложеното по-горе с предложения проект на Решение на Министерски съвет за одобряване на законопроект за изменение и допълнение на Валутния закон се предлагат следните промени:

Със законопроекта се предлагат промени, с които се предвижда да бъдат прецизирани сега действащите разпоредби. Предлага се да бъде въведена и нова терминология във връзка с приетия Регламент (ЕС) № 2018/1672.

На следващо място с предложените промени се предвижда паричните средства да са разделени на два основни вида - придружени и непридружени. Също така, се предлага да се въведат правила, които разширяват обхвата на контрола по този закон. Предлага се да бъде разширено и определението за „парични средства“, така че то да обхваща и стоки, използвани като високоликвидни средства за съхраняване на стойност (монети със съдържание на злато от най-малко 90 % и злато под формата на кюлчета, късове или буци със съдържание на злато от най-малко 99,5 %).

По отношение на движенията на непридружени парични средства - парични средства, пренасяни в пощенски пратки, куриерски пратки, като непридружен багаж или товар в контейнери, се предлага митническите органи да разполагат с правомощия да

изискват от изпращача или получателя, или от техен представител да представи декларация за оповестяване. За тази цел, се предлага митническите органи да имат и правомощието да извършват контрол върху всякакви пратки, контейнери или транспортни средства, които е възможно да съдържат непридружени парични средства. В тази връзка, при установяване на пратка (пощенска, куриерска, контейнер, непридружен багаж), съдържаща парични средства в размер на 10 000 EUR или повече, компетентните органи ще могат да изискат от изпращача, получателя или техен представител да представи декларация.

С настоящия законопроект се запазва възможността за деклариране на парични средства при поискване от митническите органи, когато придружените паричните средства се пренасят през границата на страната от или за държава - членка.

Също така с предложените промени се предлага да се въведе възможност, непридружените парични средства да се считат за изоставени в следните случаи:

- когато не е открито лице, което следва да подаде декларация за оповестяване;
- когато непридружени парични средства на стойност 10 000 EUR или повече се внасят в Съюза или се изнасят, или се пренасят през границата на страната от или за държава – членка;
- митническите органи, не са намерили изпращач или получател, или от техен представител, който да представи декларация за оповестяване в срок до 30 дни.

В проекта на акт, е предвидено и когато предметът на нарушение по чл. 18, ал. 3 от Валутния закон е укрит по специален начин, да се наказва с глоба в размер на една четвърт от стойността на недеklarираните парични средства, ако деянието не съставлява престъпление.

С оглед постигане на съответствие на националното законодателство с изискванията, заложи в Регламент (ЕС) № 2018/1672 с предложените промени се предвижда да се разширят правомощията на компетентните органи по този закон. В тази връзка се регламентира и възможност да се задържат временно парични средства, когато:

- задължението за деклариране на придружени парични средства или задължението за оповестяване на непридружени парични средства не е спазено;
- са налице признаци, че паричните средства, независимо от тяхната стойност, са свързани с престъпна дейност.

Настоящият законопроект определя подробния ред за такова задържане. Това е административна мярка, чиято цел е да се позволи на компетентните органи да задържат парични средства за периода от установяването на нередност до момента, в който други органи вземат решение дали са налице достатъчни основания за продължаване на разследването и изземване или освобождаване на средствата. Задължително е всяко временно задържане да бъде надлежно обосновано с позоваване на специфични обстоятелства. То подлежи на ефективни правни средства за защита в съответствие с националното право. В случаите, когато компетентните органи не вземат решение в срока, установен за периода на временно задържане, или в случай че те решат, че няма основания за по-нататъшно задържане на паричните средства, следва паричните средства незабавно да бъдат върнати на декларатора/приносителя.

Със законопроекта се въвеждат правни норми, с които се отстраняват несъответствията на националното законодателство във връзка с Препоръка 32 от доклада на Комитета MONEYVAL „Куриери на пари в брой“, която въвежда механизмите на временното задържане на парични средства при прага на деклариране, така и под прага на деклариране, тъй като към настоящият момент няма законови правомощия за задържане на пари в брой, за които се подозира, че са свързани с изпиране

на пари и/или финансиране на тероризма. Също така се отстраняват несъответствията на националното законодателство за подаване на декларация за оповестяване на непридружени парични средства.

С проекта на акт се цели да се въведе система за налагане на ефективни, пропорционални и възпиращи административни санкции, както и привеждане на националното законодателство в съответствие с европейското законодателство в областта на контрола на пари в брой, които се внасят и изнасят от Европейския съюз. С предложените промени, разпоредбите на Валутния закон ще бъдат приведени в съответствие с разпоредбите на Регламент (ЕО) Регламент (ЕС) № 2018/1672 и с въведената практиката на Съда на Европейския съюз, в областта на административнонаказателните разпоредби при неизпълнение на задължението за деклариране по чл. 14 от същия регламент, както и на Препоръка 32 от доклада на Комитета MONEYVAL. При неизпълнение на задължението за деклариране, предвидено в чл. 4 от Регламент (ЕС) № 2018/1672 и реализиране, спрямо физическите или юридическите лица, на административнонаказателна отговорност, последните ще търпят санкции, които са ефективни, съразмерни и възпиращи, без недеklarираната парична сума да бъде отнемана в полза на държавата. Издадените наказателни постановления от компетентните органи във връзка с нарушение на разпоредбите на Валутния закон ще бъдат законосъобразни, в частта, регламентираща санкцията за неизпълнение на предвиденото в чл. 4 от Регламент (ЕС) № 2018/1672 задължение за деклариране на непридружени парични средства.

С промените се предвижда засилване и подобряване на обмена на информация между националните органи във връзка с данните от контрола на парични средства.

В допълнение, предвид сложния характер на изпирането на пари и финансирането на тероризма, както и факта, че пренасянето на парични средства е свързано с преминаване на държавните граници, за целите на анализа на риска и подобряване резултатите от контрола, е от изключителна важност информацията за нарушенията (липса на декларация, грешно деклариране или служебни декларации при наличие на признаци за престъпна дейност), да се предоставя своевременно на компетентните органи на другите държави членки на ЕС. От своя страна, те могат да предоставят тази информация на други органи, които се занимават с разследване на престъпления. Това ще подобри и способността на компетентните органи за борба срещу изпирането на пари и финансирането на тероризма. Комисията, следва да бъде уведомявана при наличие на признаци за престъпна дейност, която може да се отрази неблагоприятно върху финансовите интереси на Съюза. Между компетентните органи в същата и в други държави членки, следва да се обменя анонимизирана информация от анализа на риска и резултатите от анализа на риска, когато тези органи преценят, че заплахата представлява висок риск за друго място в Съюза.

С настоящия законопроект е предвидено да отпаднат разпоредбите от Валутния закон, въвеждащи изискване за деклариране пред митническите органи на благородните метали, скъпоценните камъни и изделията със и от тях. Мотиви за това, са нормите на Регламент (ЕС) 2018/1672, който макар и да разширява понятието „парични средства“, не включва в съдържанието му благородните метали и скъпоценните камъни, както и изделията със и от тях. Друг аргумент за отпадане изискването за декларирането на тези стоки, е установената разнородна практика, породена от нееднаквото третиране на благородните метали и скъпоценните камъни – като такива, включени в обхвата на валутни закон или като стока, подлежаща на контрол, установен от европейското митническо законодателство.

В законопроекта се въвежда механизъм за недопускане на парични средства да напускат територията на страната, когато лицата имат публични държавни вземания в

размер на 5000 лева или повече, т.е. предвиждат се национални правни норми, които да защитят събирането на публичните държавни вземания, когато същите не са обезпечени, разсрочени или отсрочени по реда и условията на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.

В законопроекта са включени и заключителни разпоредби, с които се въвеждат изменения и допълнения в Закона за акцизите и данъчните складове и в Закона за митниците. Промените са мотивирани от измененията в Закона за административните нарушения и наказания, публикувани в ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 24.12.2021 г., с които е въведен института на споразумението. В ЗАДС и ЗМ, към настоящия момент, е предвиден контрол върху сключените споразумения, като същите влизат в сила след издаване на акт за тяхното одобряване - процесуален ред, който не е предвиден в ЗАНН, поради което е правно обосновано институтът на споразумението в ЗАДС и ЗМ, да е съответстващ на този, предвиден в общия административнонаказателен закон.

Законопроектът включва и изменение на нормата на чл. 233, ал. 8 от Закона за митниците, като е предвидено отнемане на превозните и преносните средства, които са послужили за превозването или пренасянето на стоките - предмет на митническа контрабанда, когато същите са собственост на нарушителя. Промяната е продиктувана от постановяване на Решение на СЕС от 14.01.2021 г. по дело С-393/2019 г., както и от Решение № 12 от 30.09.2021 г. по к. д. № 10 / 2021 г. по описа на Конституционен съд на Република България, като по този начин законодателството ще бъде приведено в съответствие със съдебната практика. Предвидена е промяна на чл. 234а, ал. 3 от ЗМ, като е предвидено стоките предмет на отклонение от режим митническо складиране или друг митнически режим да не се отнемат в полза на държавата. Промяната ще приведе национално правната норма с Решение на Съда на ЕС от 04.03.2020 г. по преюдициално дело С-655/18 – „Шенкер“ ЕООД, с което съдът е приел, че санкцията, предвидена в чл. 234а, ал. 3, във вр. с чл. 233, ал. 6 от ЗМ е несъразмерна спрямо митническото задължение, възникнало поради отклоняване от митнически надзор на стоки, поставени под режим митническо складиране.

Със заключителните разпоредби се предвижда промяна в Наказателния кодекс и Закона за мерките срещу изпирането на пари, тъй като отпада контрола върху благородните метали, скъпоценните камини и изделията със или от тях от Валутния закон. Същите остават в регулацията на митническите нарушения и престъпления по Закана за митниците и квалифицираната митническа контрабанда по Наказателния кодекс. В Закона за мерките срещу изпирането на пари отпада и предоставянето на Държавна агенция „Национална сигурност“ данни за търговските кредити по износа и вноса, за финансовия лизинг между местни и чуждестранни лица, тъй като в Валутния закон отпада изискването за подаване на декларация, така както не се изисква и по силата на Регламента.

За приемането на проекта на акт не са необходими допълнителни разходи/трансфери/други плащания. В тази връзка предложените промени няма да окажат въздействие върху държавния бюджет.

Предложените промените няма да доведат до допълнителни финансови разходи и за задължените лица.